

พระผู้เสด็จสู่สวรรคาลัย

น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้

ข้าพระพุทธเจ้าบุคลากร เจ้าหน้าที่ ผู้มีส่วนร่วม
ในโครงการแก้ปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี
ถวายเป็นพระราชกุศลฯ

จุลสาร

ปีที่ 2 ฉบับที่ 5 เดือน ตุลาคม-ธันวาคม 2559

ศูนย์ประสานงานโรคพยาธิใบไม้ตับ
และมะเร็งท่อน้ำดี

จุลสาร... ศูนย์ประสานงานโรคพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดี

วิสัยทัศน์

มุ่งสู่การเป็น Excellent Center ในการแก้ไข
ปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การแก้ไข
ปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดี
2. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของภาคีเครือข่าย
ที่เกี่ยวข้อง

สารบัญ

- 3 บรรณาธิการแถลง
- 4 ตัวชี้วัดการดำเนินงานโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็ง
ท่อน้ำดี
- 6 Isan Cohort: คนอีสานดูแลกันให้มันยืน
- 8 พื้นที่ดำเนินการตามโครงการกำจัดปัญหาพยาธิ
ใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีถวายเป็นพระราชกุศลฯ
- 13 คุณภาพของการตรวจคัดกรองมะเร็งตับและ
ท่อน้ำดีด้วยอัลตราซาวด์
- 14 สัตว์รังโรคของพยาธิใบไม้ตับและการควบคุม
ป้องกันโรค
- 15 “ทำความดีเพื่อพ่อ ร. ๙” การพัฒนากระบวนการ
คัดกรองกลุ่มเสี่ยงมะเร็งท่อน้ำดีอย่างมีคุณภาพ
จังหวัดนครราชสีมา
- 17 ภาพกิจกรรม

จัดทำโดย

ศูนย์ประสานงานโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดขอนแก่น
400/1 ถนนหน้าศูนย์ราชการ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 400000

คณะที่ปรึกษา

ประธานที่ปรึกษา

นพ.เจษฎา โชคดำรงสุข อธิบดีกรมควบคุมโรค

ประธานกิตติมศักดิ์

นพ.ค่านวณ อึ้งชูศักดิ์
รองประธานกรรมการบริหารแผนคณะกรรมการแผนคณะที่ 1
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)
ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ กระทรวงสาธารณสุข
นายกสมาคมระบาดวิทยา (ประเทศไทย)

รองประธาน

นพ.สุวรรณชัย วัฒนายิ่งเจริญชัย รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข
นพ.โอภาส การย์กวินพงศ์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข
เขตสุขภาพที่ 3

บรรณาธิการบริหาร

นพ.วิทยา หลิวเสรี

ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่

พญ.हरรรษา รักษาคม

ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดชลบุรี

พญ.ศศิธร ตั้งสวัสดิ์

ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดขอนแก่น

ดร.พญ.ฉันทนา ผดุงทศ

ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 8 จังหวัดอุดรธานี

นพ.ธีรวัฒน์ วลัยเสถียร

ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 จังหวัดนครราชสีมา

นพ.ศราวุธ อุตตมาภคพงศ์

ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 จังหวัดอุบลราชธานี

บรรณาธิการ

ดร.เกษร แถวโนนจิว

กองบรรณาธิการ

ดร.เชิดพงษ์ มงคลสินธุ์

นายประดิษฐ์ ทองจุน

ดร.อดุลศักดิ์ วิจิตร

นายเพชรบูรณ์ พูนผล

นายบุญเทียน อาสารินทร์

นางสาวสุมาลี จันทลักษณ์

นายวัชรวิทย์ จันทรประเสริฐ

นายพิจารณ์ บุตรราช

นายสารัช บุญไธรย์

นางอรรรณ แฉ่มจันทร์

นายเสรี สิงห์ทอง

นางอรนท วัฒนวงศ์

นายพัฒนศักดิ์ ลิทธิโคตร

ฝ่ายผลิต

ฝ่ายเผยแพร่

นางศุจินันท์ ตรีเดช

นายบุญจันทร์ จันทรมหา

นายอนุชา มะลาลัย

นางสาวช่อมาลา อุทัยอินทร์

นายณัฐกิตต์ โคตมะ

นายธนะชัย จำรัสไว

พิสูจน์อักษร

ดร.วาสนา สอนเพ็ง

นายลิขัย เนียมจันทร์

นางสาวนาฏยา ปัญญาวัฒน์

บรรณาธิการแถลง

สวัสดีค่ะ

จุฬสารศูนย์ประสานงานโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ฉบับนี้เป็นจุฬสาร ปีที่ 2 ฉบับที่ 5 (เดือน ตุลาคม - ธันวาคม 2559) ที่เปิดโอกาสให้เครือข่ายที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้มีเวทีหรือเป็นช่องทาง สำหรับรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงาน นวัตกรรมการทำงาน และการแลกเปลี่ยน องค์ความรู้ในระหว่างกัน ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานต่างๆ ที่เป็นเครือข่ายได้มีการพัฒนา แบบก้าวหน้ากระโดด และมีการต่อยอดขยายผลองค์ความรู้ทางวิชาการ รูปแบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการกำจัด ปัญหาพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดี

จุฬสารฉบับนี้ยังคงเข้มข้นด้วยสาระที่น่าสนใจเช่นเคย ด้วยบทวิชาการ และรายงานผลการดำเนินงาน จากพื้นที่ ได้แก่ ตัวชี้วัดการดำเนินงานโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี : ร้อยละของตำบล จัดการสุขภาพในการเฝ้าระวังป้องกันแก้ไขปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ในโครงการ กำจัดปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีฯ ปีงบประมาณ 2560, Isan Cohort: คนอีสานดูแลกันให้มันยืน นำเสนอภาพของการพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยบริการสุขภาพเข้ากับ CASCAP Tool ที่หน่วย บริการสุขภาพสามารถสมัครใช้งานระบบและเข้าไปใช้ประโยชน์จากโมดูล OV-CCA สำหรับติดตาม ภาวะ สุขภาพของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ได้ต่อเนื่อง, พื้นที่เป้าหมายดำเนินการตามโครงการกำจัดพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดีถวายเป็นพระราชกุศลฯ ปีงบประมาณ 2559-2560 ในพื้นที่เขตสุขภาพ 1 6 7 8 9 และ 10, การพัฒนาคุณภาพของการตรวจคัดกรองมะเร็งตับและท่อน้ำดีด้วยอัลตราซาวด์ : บทเรียนการ ปฏิบัติงานของพยาบาลอัลตราซาวด์ พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด, สัตว์รังโรคของพยาธิใบไม้ตับ และการควบคุม ป้องกันโรค: งานวิจัยปงชี้ แมวและสุนัขเป็นสัตว์ รังโรคของพยาธิใบไม้ตับ ในพื้นที่ลุ่มน้ำชี มีข้อเสนอแนวทาง ป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่, และปิดท้ายด้วย “ทำความดีเพื่อพ่อ ร. ๙” การพัฒนากระบวนการคัดกรอง กลุ่มเสี่ยงมะเร็งท่อน้ำดีอย่างมีคุณภาพ จังหวัดนครราชสีมา ส่วนท้ายๆ ประมวลภาพกิจกรรม การดำเนิน งานต่างๆ ที่เกิดขึ้นในรอบไตรมาสแรก ในปีงบประมาณ 2560 ของเครือข่ายทั่วประเทศ และปิดเล่มด้วย วิธีทำให้ปลาปลอดพยาธิใบไม้ตับ

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า สมาชิกจุฬสารทุกท่านจะได้รับประโยชน์ จากจุฬสารฉบับนี้ ในการนำไปต่อยอดพัฒนาขยายผล และจุดประกายทางความคิดในองค์กรหรือหน่วยงาน เพื่อช่วยกันกำจัด ปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ให้หมดไปจากประเทศไทย

กองบรรณาธิการ

ตัวชี้วัดการดำเนินงานโรคมะเร็งไตไปไม้ดับและมะเร็งท่อน้ำดี

1. ตัวชี้วัด

ร้อยละของตำบลจัดการสุขภาพในการเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไขปัญหาโรคมะเร็งไตไปไม้ดับและมะเร็งท่อน้ำดี

2. คำนิยาม

ตำบลจัดการสุขภาพในการเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไขปัญหา โรคมะเร็งไตไปไม้ดับและมะเร็งท่อน้ำดี หมายถึง ตำบลที่มีการ ดำเนินงานเฝ้าระวัง คัดกรอง ป้องกันเพื่อแก้ไขปัญหาโรคมะเร็ง ไตไปไม้ดับและมะเร็งท่อน้ำดี 5 มาตรการ ได้แก่

มาตรการที่ 1 การสร้างเสริมสุขภาพ

หมายถึง ตำบลมีการดำเนินการออกและบังคับใช้ข้อบังคับ เทศบัญญัติ/หรือมาตรการทางสังคม ในการจัดการสิ่งแวดล้อม สิ่งปฏิกูล เพื่อลดการแพร่กระจายในสิ่งแวดล้อม คน ปลา สุนัข (ตามเอกสารสนับสนุนหมายเลข 1) ตำบลมีการสนับสนุนให้ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรพยาธิใบไม้ตับและมะเร็ง ท่อน้ำดีในโรงเรียนโดยบูรณาการกับหลักสูตรแกนกลางของ กระทรวงศึกษาธิการ

มาตรการที่ 2 การควบคุมป้องกัน

หมายถึง มีกิจกรรมการคัดกรองพยาธิใบไม้ตับ ใน ประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยการตรวจจาะจาะ รักษา และ ดำเนินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทุกรายที่ติดเชื้อ

มาตรการที่ 3 การรักษาพยาบาล

หมายถึง มีการคัดกรองมะเร็งท่อน้ำดีในประชาชนอายุ 40 ปี ขึ้นไป ด้วยวิธีอัลตราซาวด์ หากสงสัยมะเร็งท่อน้ำดี ดำเนินการ ส่งต่อเพื่อรักษา ตรวจ CT หรือ MRI ต่อไป

มาตรการที่ 4 การดูแลรักษา

หมายถึง การผ่าตัดหรือรักษาแบบประคับประคองผู้ป่วย ที่ได้รับการวินิจฉัยมะเร็งท่อน้ำดี และให้การดูแล Palliative care ในผู้ป่วยระยะสุดท้าย

มาตรการที่ 5 การสื่อสารสาธารณะ

หมายถึง ตำบลมีการดำเนินงานจัดกิจกรรมรณรงค์ และ สร้างกระแสสังคมในการลด เลิก การบริโภคปลาดิบ

3. เป้าหมายการดำเนินงาน

ตัวชี้วัด	หน่วยวัด	ผลการดำเนินงาน			
		รอบ 3 เดือน	รอบ 6 เดือน	รอบ 9 เดือน	รอบ 12 เดือน
ร้อยละของตำบลจัดการสุขภาพ ในการเฝ้าระวังป้องกันแก้ไข ปัญหาโรคมะเร็งไตไปไม้ตับและ มะเร็งท่อน้ำดี	ร้อยละ	5 (11ตำบล)	30 (63ตำบล)	55 (115ตำบล)	80 (168ตำบล)

หมายเหตุ : การรายงานผลการดำเนินงานเป็นการรายงานแบบ สะสม รอบ 3 6 9 และ 12 เดือน

4. เงื่อนไขของตัวชี้วัด

1. ความสำเร็จของการดำเนินงานตามค่าเป้าหมาย ตัวชี้วัด “ร้อยละของตำบลจัดการสุขภาพในการเฝ้าระวัง ป้องกันแก้ไข ปัญหาโรคมะเร็งไตไปไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี” ต้องมีการดำเนินงานครบทั้ง 5 มาตรการ รายไตรมาสอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินงานตามมาตรการ	ไตรมาส			
	1	2	3	4
มาตรการที่ 1 การสร้างเสริมสุขภาพ	✓	✓	✓	✓
มาตรการที่ 2 การควบคุมป้องกัน	✓	✓	✓	✓
มาตรการที่ 3 การรักษาพยาบาล	✓	✓	✓	✓
มาตรการที่ 4 การดูแลรักษา	✓	✓	✓	✓
มาตรการที่ 5 การสื่อสารสาธารณะ	✓	✓	✓	✓

2. การวัดผลสำเร็จการดำเนินงานไตรมาสที่ 4 ต้องดำเนินงานครบทั้ง 5 มาตรการ และมีผลการดำเนินงานตามกิจกรรม สำคัญ ดังนี้

2.1 ประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไป ได้รับการคัดกรองโดย การตรวจจาะจาะ และได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ร้อยละ 80 (80,000 ราย จากทั้งหมด 100,000 ราย)

2.2 ประชาชนอายุ 40 ปีขึ้นไป ได้รับการคัดกรอง โดยการตรวจด้วยวิธีอัลตราซาวด์ ร้อยละ 80 (128,000 ราย จากทั้งหมด 160,000 ราย)

2.3 ร้อยละผู้ป่วยมะเร็งท่อน้ำดีได้รับการผ่าตัด ร้อยละ 80 (640 ราย จากทั้งหมด 800 ราย)

5. ประชากรพื้นที่เป้าหมาย

ประชากรพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ 27 จังหวัด เสี่ยงสูง 138 อำเภอ 209 ตำบล การดำเนินงาน (รวมพื้นที่ปี 2559 84 อำเภอ 84 ตำบล) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20 จังหวัด ภาคเหนือ 6 จังหวัด ภาคตะวันออก 1 จังหวัด เขตพื้นที่ สุขภาพที่ 1 6 7 8 9 และ 10

6. สูตรคำนวณตัวชี้วัด

$$\text{สูตรคำนวณ} = (A/B) \times 100$$

โดย A = ตำบลจัดการสุขภาพที่ดีดำเนินงานครบ 5 มาตรการ

B = ตำบลเป้าหมาย 209 ตำบล

7. เกณฑ์การให้คะแนน

ให้คะแนนตามร้อยละผลการดำเนินงานของตำบลจัดการสุขภาพในการเฝ้าระวัง ป้องกันแก้ไขปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดี

ไตรมาส	ค่าคะแนน (ร้อยละ)					ค่าคะแนนที่ได้
	1	2	3	4	5	
1	1	2	3	4	5	
2	26	27	28	29	30	
3	51	52	53	54	55	
4	75	76	78	79	80	

8. รายละเอียดข้อมูลพื้นฐาน

Baseline data	หน่วยวัด	ผลการดำเนินงานในรอบปีงบประมาณ พ.ศ.		
		2557	2558	2559
-	ร้อยละ	-	-	-

หมายเหตุ : เริ่มดำเนินการอย่างเป็นระบบในปีงบประมาณ พ.ศ.2560

9. วิธีการจัดเก็บข้อมูล

1. เก็บข้อมูลจากฐานข้อมูล Isan Cohort
2. เก็บข้อมูลจากตำบลเป้าหมาย

10. ความถี่ในการติดตามผล

รายไตรมาส

11. ระยะเวลาประเมินผล

ปีละ 4 ครั้ง

12. แหล่งข้อมูล

จากการดำเนินงานร่วมกับพื้นที่เป้าหมายคือ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 6 7 8 9 และ 10

13. ผู้ให้ข้อมูลทางวิชาการ/ผู้ประสานงานตัวชี้วัด

นางอรนาล วัฒนวงษ์

หัวหน้ากลุ่มโครงการตามพระราชดำริฯ โรคหนอนพยาธิในถิ่นทุรกันดาร

โทร. 0 2590 3180, 0 2591 8436

E-mail : oranard.w@gmail.com

14. หน่วยงานประมวลผลและจัดทำข้อมูล (ส่วนกลาง)

1. สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค
2. ศูนย์ประสานงานโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

15. ผู้รายงานผลการดำเนินงาน

สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

16. เอกสารสนับสนุน

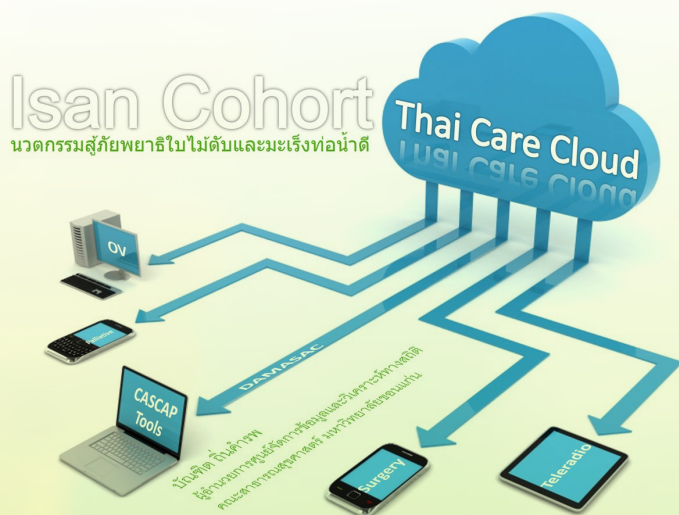
1. แนวทางการดำเนินงานโครงการกำจัดปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์ครบ 70 ปี ในปีพุทธศักราช 2559 พร้อมทั้งสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จะทรงเจริญพระชนมพรรษา 84 พรรษา
2. คู่มือการใช้งาน Isan Cohort
3. หลักสูตรโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี

Isan Cohort: คนอีสานดูแลกันให้มันยืน

บัณฑิต ถิ่นคำรพ

หัวหน้าทีมพัฒนา Isan Cohort มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มะเร็งท่อน้ำดี อยู่คู่กับคนอีสานมานานหลายทศวรรษ

เป็นมรดกอีสานที่ไม่พึงปรารถนา สาเหตุหลักคือปลาขาวดิบ ที่นำมารับประทานแบบสุกๆ ดิบๆ แล้วติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดมะเร็งท่อน้ำดี แต่มะเร็งก็ไม่ได้เกิดทันที การที่บางคนติดพยาธิเมื่อนานมาแล้ว มาเริ่มมีอาการเมื่ออายุห้าสิบกว่า ส่วนบางคนแม้ติดพยาธิแต่ก็ไม่เกิดมะเร็งนี้ นำมาสู่คำถามว่า คนที่ติดพยาธิใบไม้ตับแล้ว ได้รับปัจจัยเสี่ยงอะไรอีกบ้าง หรือระยะเวลาอีกนานเท่าไรหลังจากนั้น จึงจะเกิดมะเร็งท่อน้ำดี นอกจากนั้น การรู้อาการเตือนตั้งแต่เนิ่นๆ การรู้ผลตรวจคัดกรองลักษณะผิดปกติของภาพอัลตราซาวด์ตับ รวมทั้งผลตรวจทางชีวเคมี หรือพยาธิวิทยา ที่บ่งบอกถึงความผิดปกติในระยะแรกของมะเร็ง ก็จะทำให้ประโยชน์ในการควบคุมป้องกันโรครณี รวมทั้งการดูแลรักษาที่มีประสิทธิภาพ องค์ความรู้ที่สามารถนำไปกำหนดมาตรการป้องกันได้อย่างถูกต้อง ว่าใครที่เสี่ยงสูง ที่ต้องตรวจคัดกรอง เริ่มคัดกรองเมื่อไร บ่อยเพียงใด และผลอย่างไร หรือแบบแผนของการเปลี่ยนแปลงผลการตรวจแบบใด ที่ต้องได้รับการดูแลในระดับที่เร่งด่วน หรือส่งต่อไปตรวจหรือรักษาในระดับที่สูงขึ้นไป เหล่านี้ ล้วนต้องการการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ อย่างต่อเนื่องยาวนาน จนกว่าโรคจะสงบระงับ ซึ่งอาจหลายชั่วอายุคน และนั่นคือรูปแบบงานวิจัยที่เรียกว่า Cohort study จึงเป็นที่มาของ Isan Cohort เพื่อสร้างองค์ความรู้ ต่อสู้กับมะเร็งท่อน้ำดี สำหรับคนอีสาน

เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ด้้องค์ความรู้ที่ถูกต้อง และเกิดประโยชน์ อย่างต่อเนื่องยาวนาน Isan Cohort จึงได้รับการออกแบบให้มีการเชื่อมประสานอย่างแนบแน่น และกลมกลืน

ไปกับงานประจำของหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงนั้น ด้วยการพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลจากการให้บริการตามปกติของหน่วยบริการด้านสุขภาพเข้ากับ CASCAP Tools ซึ่งเป็นระบบที่พัฒนาโดยมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อการคัดกรองและดูแลรักษาผู้ป่วยมะเร็งท่อน้ำดี ผลจากการนี้ ทำให้ข้อมูลสุขภาพของคนอีสานที่มีในระบบของกระทรวงสาธารณสุข ตามที่มีการให้บริการสุขภาพตามปกติ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงต่อการติดพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดีนั้น ได้รับการนำมาเชื่อมกับฐานข้อมูล CASCAP ซึ่งมีกระบวนการประกันคุณภาพข้อมูล และใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่เข้มงวดนั้น โดยอัตโนมัติ ทำให้เกิด Cohort ที่มีสมาชิกกลุ่มเสี่ยงหลายแสนคน ที่มีผลตรวจอัลตราซาวด์เป็นระยะ และสมาชิกที่เป็นผู้ป่วยหลายหมื่นคน ที่มีการติดตามกระทั้งหายหรือเสียชีวิต ข้อมูลที่มีคุณภาพถูกจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ณ วันนี้ จะถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามข้างต้น เป็นระยะ แต่นั่นก็ยังเป็นข้อสรุปจากสมาชิก Isan Cohort เพียงไม่กี่แสนคน ในขณะที่ประชากรอีสานมีมากกว่ายี่สิบล้านคน

ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และความเห็นพ้องต้องกันของทุกภาคส่วน ทำให้มีการนำ CASCAP Tools ไปใช้อย่างกว้างขวาง ครอบคลุมหน่วยบริการสาธารณสุขกว่าพันแห่ง เมื่อหน่วยบริการเหล่านั้นติดตั้งตัวเชื่อมฐานข้อมูลอัตโนมัติ ที่ชื่อ Thai Database Connector หรือ TDC จะยังผลให้ข้อมูลกลุ่มเสี่ยงเข้าสู่ Isan Cohort โดยอัตโนมัติ กระทั่งมีสมาชิกใน Isan Cohort มากกว่าสิบล้านคนในเวลาไม่ถึงปี กอปรกับการที่กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดยุทธศาสตร์ 10 ปีเพื่อต่อสู้ปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี การที่ Isan Cohort จะกลายเป็น Cohort ของคนอีสานทั้งหมด จึงไม่เกินไป และการมีสมาชิกมากถึงเพียงนี้ ย่อมเพิ่มความสามารถให้เห็น ได้รู้ ในสิ่งที่พบได้ยาก และยิ่งติดตามยาวนานก็ยิ่งถูกต้องแม่นยำ

ความสำเร็จอย่างก้าวกระโดดที่กล่าวข้างต้น ทำให้พื้นที่อื่นๆ ซึ่งมีปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีเช่นเดียวกัน กับภาคอีสาน ได้นำ CASCAP Tools ไปใช้ และมีสมาชิกกลุ่มเสี่ยงเพิ่มมาอีกหลายล้านคน ชื่อ Isan Cohort จึงเป็นเสมือนตราหรือสัญลักษณ์การต่อสู้ปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ที่ไม่เพียงคนอีสานเท่านั้นที่เป็นสมาชิก เราจะดูแลกัน เราไม่ทิ้งกัน

จัดการข้อมูล			
Showing 1-52 of 52 items.			
#	ชื่อรหัส	ข้อมูลทั้งหมด	เฉพาะในชุดข้อมูล
1	(01) PERSON	0	172,728
2	(02) ADDRESS	0	148,453
3	(03) DEATH	0	2,425
4	(04) CHRONIC	0	0
5	(05) CARD	0	0
6	(06) HOME	0	0
7	(07) VILLAGE	0	0
8	(08) DISABILITY	0	0
9	(09) PROVIDER	0	0
10	(10) WOMEN	0	0
11	(11) DRUGALLERGY	0	0
12	(12) FUNCTIONAL	0	0
13	(13) ICF	0	0
14	(14) SERVICE	0	0
15	(15) DIAGNOSIS_OPD	0	933,961
16	(16) DRUG_OPD	0	0
17	(17) PROCEDURE_OPD	0	0
18	(18) CHARGE_OPD	0	0
19	(19) SURVEILLANCE	0	0
20	(20) ACCIDENT	0	0
21	(21) LABFU	0	423,442
22	(22) CHRONICFU	0	0
23	(23) ADMISSION	0	0
24	(24) DIAGNOSIS_IPD	0	90,575
25	(25) DRUG_IPD	0	0
26	(26) PROCEDURE_IPD	0	0
27	(27) CHARGE_IPD	0	0
28	(28) APPOINTMENT	0	0
29	(29) DENTAL	0	0
30	(30) REHABILITATION	0	0
31	(31) NCDScreen	0	32,656
32	(32) FP	0	0
33	(33) PRENATAL	0	0
34	(34) ANC	0	0
35	(35) LABOR	0	0
36	(36) POSTNATAL	0	0
37	(37) NEWBORN	0	0
38	(38) NEWBORNCARE	0	0
39	(39) EPI	0	0
40	(40) NUTRITION	0	0
41	(41) SPECIALPP	0	0
42	(42) COMMUNITY_ACTIVITY	0	0
43	(43) COMMUNITY_SERVICE	0	0
44	(44) CANCER	0	0
45	(45) STUDENT	0	0
46	(46) CARE_REFER	0	0
47	(47) CLINICAL_REFER	0	0
48	(48) DRUG_REFER	0	0
49	(49) INVESTIGATION_REFER	0	0
50	(50) PROCEDURE_REFER	0	0
51	(51) REFER_HISTORY	0	0
52	(52) REFER_RESULT	0	0

Thai Care Cloud

Annotated case report form

(02) ADDRESS

Definition หมายถึง ข้อมูลที่อยู่ของผู้ที่มีมารับบริการที่อาศัยอยู่นอกเขตรับผิดชอบ หรือประชาชนที่อาศัยในเขตรับผิดชอบแต่มีทะเบียนบ้านอยู่นอกเขตรับผิดชอบ ประกอบด้วย 1) ประชาชนทุกคนที่อาศัยในเขตรับผิดชอบแต่มีทะเบียนบ้านอยู่นอกเขตรับผิดชอบ 2) ผู้มารับบริการที่อาศัยอยู่นอกเขตรับผิดชอบ หมายถึง - เขตรับผิดชอบ ในส่วนของโรงพยาบาล หมายถึง ตำบลที่ตั้งของโรงพยาบาล หรือพื้นที่รับผิดชอบในส่วนของการระดับปฐมภูมิ - ประชาชนผู้ที่อาศัยในเขตรับผิดชอบ ข้อมูลที่อยู่ จะอยู่ในแฟ้ม HOME สำหรับข้อมูลที่อยู่ในแฟ้ม ADDRESS จะเป็นเฉพาะข้อมูลที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน เฉพาะกรณีที่มีทะเบียนบ้านไม่ตรงกับที่อยู่จริงในเขตรับผิดชอบเท่านั้น ลักษณะแฟ้ม แฟ้มสะสม 1. เก็บข้อมูลโดยการสำรวจ กำหนดให้ทำการสำรวจปีละ 1 ครั้ง ภายในเดือนสิงหาคม และปฐมนิเทศข้อมูลให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 1 ตุลาคม ของทุกปี 2. กรณีที่มีผู้มารับบริการรายใหม่ที่ยังไม่เคยขึ้นทะเบียน หรือมีการปรับแก้ข้อมูลพื้นฐานของผู้มารับบริการรายเดิม ให้ปรับปรุงข้อมูลเพิ่มเติมและส่งให้ส่วนกลาง ภายในรอบของเดือนนั้น ๆ

hoscode

1.รหัสสถานบริการ

Search for hospital ...

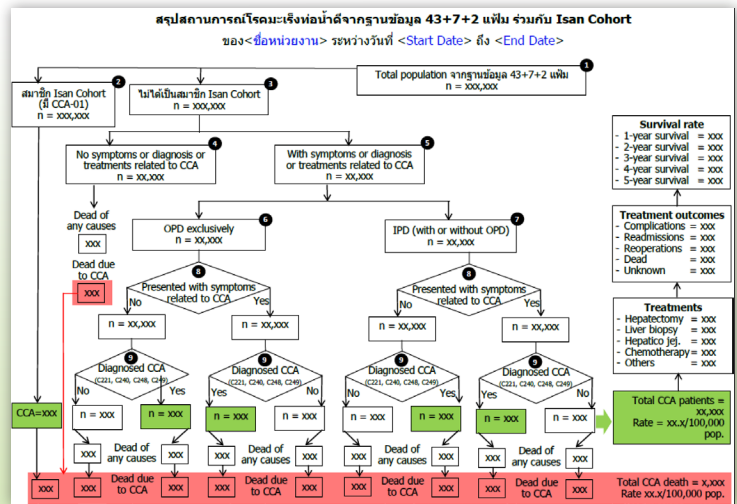
pid

2.ทะเบียนบุคคล

address type

3.ประเภทของที่อยู่

ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน

ทุกหน่วยบริการสุขภาพ สามารถสมัครเข้าใช้งานได้ โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ โดยเข้าไปที่ www.cascap.in.th เพียงรอการอนุมัติสมาชิกภาพ หลังจากที่คุณะทำงาน ตรวจสอบข้อมูล ก็สามารถใช้งาน โมดูล OV-CCA ได้ทันที พร้อมกับมีรายละเอียดการใช้งาน ให้ศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ <https://cloud.cascap.in.th/site/index?id=9>

นอกจากนั้น การที่หน่วยบริการติดตั้ง TDC จะยังผลให้สามารถใช้งานอย่างอื่นได้อีกมาก เฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูล 43+7+2 แฟ้มที่ได้มาโดยอัตโนมัติ จะทำให้เห็นความเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพของสมาชิก Isan Cohort ตัวอย่างเช่นรายงานสรุปดังนี้

พื้นที่ดำเนินการตามโครงการกำจัดปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดีถวายเป็นพระราชกุศลฯ ปี 2559-2560

เขต	จังหวัด	ปี 2559		ปี 2560		หมายเหตุ
		อำเภอ	ตำบล	อำเภอ	ตำบล	
1	เชียงราย	เมือง	แม่ข้าวต้ม	เวียงแก่น	ม่วงยาย	
	เชียงใหม่	เชียงดาว	เชียงดาว	แม่แตง	แม่หอพระ	
		ดอยหล่อ	สองแคว	สันป่าตอง	ท่าวังพร้าว	
		พร้าว	โหล่งขอด	จอมทอง	บ้านแปะ	
	น่าน	ท่าวังผา	ท่าวังผา	ท่าวังผา	ริม	
	พะเยา	ปง	ออย	ปง	จิม	
	แม่ฮ่องสอน	ปาย	เวียงเหนือ	แม่ลาน้อย	แม่ลาน้อย	
	ลำปาง	เมืองปาน	แจ้ซ้อน	เมืองปาน	เมืองปาน	
	แพร่			หนองม่วงไข่	หนองม่วงไข่	สคร.เสนอ (จังหวัดที่ขอเข้าร่วมโครงการ)
	ลำพูน			เวียงหนองล่อง	เวียงหนองล่อง	สคร.เสนอ (จังหวัดที่ขอเข้าร่วมโครงการ)
6	สระแก้ว	เขาฉกรรจ์	หนองหว้า	เขาฉกรรจ์	เขาสามสิบ	
		วัฒนานคร	หนองตะเคียนบอน	วัฒนานคร	วัฒนานคร	
7	กาฬสินธุ์	กมลาไสย	เจ้าท่า	กมลาไสย	หลักเมือง	
		ฆ้องชัย	โคกสะอาด	ฆ้องชัย	ฆ้องชัยพัฒนา	
		นามน	หนองบัว	นามน	ยอดแกง	
		เมือง	ห้วยโพธิ์	เมือง	กลางหมื่น	
		สหัสขันธ์	นามะเขือ	สหัสขันธ์	สหัสขันธ์	
	ขอนแก่น	ชนบท	โนนพะยอม	ชนบท	กุดเพี้ยขอม	
		แวงน้อย	ละหานนา	แวงน้อย	ท่านางแนว	
		บ้านไผ่	เมืองเพี้ย	บ้านไผ่	หัวหนอง	
		เมือง	โคกสี	เมือง	บ้านหว้า	
		สีชมพู	หนองแดง	สีชมพู	นาจาน	

พื้นที่ดำเนินการตามโครงการกำจัดปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดีถวายเป็นพระราชกุศลฯ ปี 2559-2560

เขต	จังหวัด	ปี 2559		ปี 2560		หมายเหตุ
		อำเภอ	ตำบล	อำเภอ	ตำบล	
7	มหาสารคาม	กันทรวิชัย	มะค่า	กันทรวิชัย	ศรีสุข	เนื่องจาก อำเภอกุตุรัง วิเคราะห์แล้วว่าไม่พบพื้นที่ เสี่ยงจึงขอเพิ่มพื้นที่เป็น อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย
		กุตุรัง	ห้วยเคย	พยัคฆภูมิพิสัย	ลานสะแก	
		โกสุมพิสัย	ยางน้อย	โกสุมพิสัย	เลิงใต้	
		เสิงยีน	หนองซอน	เสิงยีน	โพนทอง	
		เมือง	โคกก่อง	เมือง	ตลาด	
	ร้อยเอ็ด	จังหาร	ดินด้า	จังหาร	จังหาร	
		ธวัชบุรี	อุ่มเม้า	ธวัชบุรี	ธงธานี	
		โพนทอง	โนนชัยศรี	โพนทอง	หนองใหญ่	
		เมือง	นาโพธิ์	เมือง	ขอนแก่น	
		ศรีสมเด็จ	ศรีสมเด็จ	ศรีสมเด็จ	โพธิ์สัย	
		เสลภูมิ	นาเมือง	เสลภูมิ	ภูเงิน	
8	นครพนม	ธาตุพนม	น้ำก่ำ	ธาตุพนม	แสนพัน	
		นาแก	พระซอง	นาแก	ก้านเหลือง	
		นาหว้า	นาหว้า	นาหว้า	ท่าเรือ	
		บ้านแพง	โพนทอง	บ้านแพง	หนองแวง	
		ปลาปาก	ปลาปาก	ปลาปาก	โคกสว่าง	
		โพนสวรรค์	นาใน	โพนสวรรค์	โพนจาน	
		ศรีสงคราม	นาคำ	ศรีสงคราม	นาเดื่อ	
				เมือง	ขามเฒ่า	
				เรณูนคร	โคกหินแฮ่	
				นาทม	ดอนเตย	
				ท่าอุเทน	เวินพระบาท	
				วังยาง	ยอดขาด	
	บึงกาฬ	เซกา	ป่งไฮ	เซกา	ท่าสะอาด	
		พรเจริญ	ศรีสำราญ	พรเจริญ	พรเจริญ	
				เมือง	นาสวรรค์	
				โซ่พิสัย	โซ่	
				ปากคาด	หนองยอง	
				บึงโขงหลง	ดงบัง	
				ศรีวิไล	ศรีวิไล	
				บุ่งคล้า	หนองเดิน	

พื้นที่ดำเนินการตามโครงการกำจัดปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดีถวายเป็นพระราชกุศลฯ ปี 2559-2560

เขต	จังหวัด	ปี 2559		ปี 2560		หมายเหตุ
		อำเภอ	ตำบล	อำเภอ	ตำบล	
8	เลย	ด่านซ้าย	นาหอ	ด่านซ้าย	นาดี	
		เมือง	กกทอง	เมือง	น้ำหมาน	
		เอราวัณ	เอราวัณ	เอราวัณ	ผาอินทร์แปลง	
	สกลนคร	เต่างอย	นาตาล	เต่างอย	จันทร์เพ็ญ	
		พรรณานิคม	ช้างมิ่ง	พรรณานิคม	วังยาง	
		พังโคน	ไฮย่อง	พังโคน	ต้นผึ้ง	
		ภูพาน	โคกภู	ภูพาน	สร้างค้อ	
		เมือง	ขมิ้น	เมือง	เชียงเครือ	
		อากาศอำนวย	อากาศ	อากาศอำนวย	สามัคคีพัฒนา	
				กุสุมาลย์	อุ่มจาน	
				กุศบาก	นาม่อง	
				วาริชภูมิ	หนองลาด	
				นิคมน้ำอูน	หนองปลิง	
				วานรนิวาส	เตือศรีคันไชย	
				คำตากล้า	แพต	
				บ้านม่วง	โนนสะอาด	
				สว่างแดนดิน	ธาตุทอง	
				ส่องดาว	วัฒนา	
				โคกศรีสุพรรณ	ตองโขบ	
				เจริญศิลป์	บ้านเหล่า	
				โพนนาแก้ว	บ้านแป้น	
	หนองคาย	ท่าบ่อ	น้ำโมง	เมือง	มีชัย	
		โพนพิสัย	จุมพล	สระใคร	คอกช้าง	
		รัตนวาปี	บ้านด่อน	เฝ้าไร่	หนองหลวง	
		ศรีเชียงใหม่	พระพุทธบาท	สังคม	แก้งไก่อ	
				โพธิ์ตาก	โพธิ์ตาก	

พื้นที่ดำเนินการตามโครงการกำจัดปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดีถวายเป็นพระราชกุศลฯ ปี 2559-2560

เขต	จังหวัด	ปี 2559		ปี 2560		หมายเหตุ
		อำเภอ	ตำบล	อำเภอ	ตำบล	
8	หนองบัวลำภู	นาวัง	นาแก	นาวัง	วังทอง	
		โนนสัง	กุดตุ้ม	โนนสัง	โคกใหญ่	
		เมือง	โนนทัน	เมือง	หัวนา	
		ศรีบุญเรือง	ทรายทอง	นากลาง	กุดดินจี่	
				สุวรรณคูหา	สุวรรณคูหา	
				ศรีบุญเรือง	ศรีบุญเรือง	
	อุดรธานี	บ้านดุง	บ้านชัย	บ้านดุง	นาไหม	
		บ้านฝือ	หนองแวง	บ้านฝือ	ข้าวสาร	
		วังสามหมอ	หนองกุงทับม้า	วังสามหมอ	หนองหญ้าไซ	
		กุมภวาปี	เชียงแหว	กุมภวาปี	แซแล	
9	ชัยภูมิ	ภูเขียว	บ้านแก้ง	ภูเขียว	หนองคอนไทย	
		ภักดีชุมพล	วังทอง	ภักดีชุมพล	บ้านเจียง	
				จัตุรัส	ละหาน	
				คอนสวรรค์	ศรีสำราญ	
				แก้งคร้อ	นาหนองทุ่ม	
				เกษตรสมบูรณ์	บ้านยาง	
	นครราชสีมา	บัวใหญ่	เสมาใหญ่	บัวใหญ่	ดอนตะหนิน	
		ประทาย	โคกกลาง	ประทาย	ตลาดไทร	
		สีดา	โพหนอง	สีดา	หนองตาดใหญ่	
				โนนแดง	ดอนยาวใหญ่	
	บุรีรัมย์	เฉลิมพระเกียรติ	ถาวร	คูเมือง	พรสำราญ	
		สตึก	สะแก	สตึก	ท่าม่วง	
		บ้านกรวด	บึงเจริญ	บ้านกรวด	จันทบเพชร	
		หนองกี่	ทุ่งกระตาดพัฒนา	หนองกี่	เย็บปราสาท	
				พุทไธสง	มะเพือง	
	สุรินทร์	รัตนบุรี	ธาตุ	รัตนบุรี	เปิด	
		ศีขรภูมิ	หนองบัว	ศีขรภูมิ	ยาง	
		จอมพระ	ลุ่มระวี	ท่าตูม	โพนครก	
				ชุมพลบุรี	หนองเรือ	

พื้นที่ดำเนินการตามโครงการกำจัดปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดีถวายเป็นพระราชกุศลฯ ปี 2559-2560

เขต	จังหวัด	ปี 2559		ปี 2560		หมายเหตุ
		อำเภอ	ตำบล	อำเภอ	ตำบล	
10	มุกดาหาร	เมือง	คำป่าหลาย	ดอนตาล	นาสะเม้ง	
		หนองสูง	หนองสูง	นิคมคำสร้อย	นาออก	
				ดงหลวง	หนองบัว	
				คำชะอี	หนองเอี่ยน	
				หว้านใหญ่	บางทรายน้อย	
	ยโสธร	มหาชนะชัย	พระเสาร์	คำเขื่อนแก้ว	เหล่าไฮ	
					ดงเจริญ	
	ศรีสะเกษ	กันทรลักษ์	กุดเสลา	กันทรลักษ์	ตระกาจ	
		ขุขันธ์	ไพร	ขุขันธ์	โนนสูง	
		ยางชุมน้อย	โนนคูณ	ศรีรัตนะ	ตุม	
				วังหิน	ดวนใหญ่	
	อำนาจเจริญ	เมือง	โนนโพธิ์	เมือง	น้ำปลีก	
				เมือง	นาหมอม้า	
				เสนางคนิคม	โพนทอง	
				ขามเฒ่า	โนนสูง	
				ปทุมราชวงศา	คำโพน	
				พนา	จานลาน	
				สิรินธร	อำนาจ	
				หัวตะพาน	จิกตุ	
	อุบลราชธานี	นาจะหลวย	นาจะหลวย	นาจะหลวย	บ้านดง	
		นาเยีย	นาเยีย	นาเยีย	นาเรือง	
		โพธิ์ไทร	สองคอน	โพธิ์ไทร	สำโรง	
		ม่วงสามสิบ	โพนแพง	ม่วงสามสิบ	ดงใหญ่	
					ยางสักกะโพ	

* หมายเหตุ พื้นที่ดำเนินการปี พ.ศ. 2560 รวม 146 อำเภอ 218 ตำบล

คุณภาพของการตรวจคัดกรอง มะเร็งตับและท่อน้ำดีด้วยอัลตราซาวด์

พิมพิภา เนตรธกุล
รังสีแพทย์โรงพยาบาลร้อยเอ็ด

มะเร็งตับ และท่อน้ำดีในประเทศไทย เป็นมะเร็งที่พบมากเป็นอันดับหนึ่งในเพศชายและเป็นอันดับสามในเพศหญิงรองจากมะเร็งเต้านมและมะเร็งปอด โดยพบมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือโดยพบอุบัติการณ์โรคนี้ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีกทั้งยังพบมากที่สุดทั้งในเพศชายและเพศหญิงที่อายุมากกว่า 70 ปีขึ้นไปซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในทุกปี

ผู้ป่วยมักมีวิถีชีวิตคล้ายกันในการรับประทานปลาน้ำจืดดิบ ซึ่งมีตัวอ่อนพยาธิใบไม้ตับ การวินิจฉัย Cholangiocarcinoma ในประชากรมักต้องอาศัยอาการและอาการแสดง คือ ปวดท้อง ขาโยกขวา ตาเหลืองตัวเหลือง และตับโต คลำพองน้ำดี ซึ่งผู้ป่วยส่วนใหญ่จะเป็นโรคในระยะที่เป็นมากแล้ว ดังนั้นการตรวจคัดกรองมะเร็งท่อน้ำดีด้วยอัลตราซาวด์จะช่วยให้ตรวจพบโรคในระยะก่อนมีอาการได้ ซึ่งรังสีแพทย์ยังไม่สามารถตรวจคัดกรองมะเร็งตับและท่อน้ำดีให้ครอบคลุมประชากรกลุ่มเสี่ยงทั้งหมด

เนื่องจากภาระงานและจำนวนของรังสีแพทย์ที่ไม่เพียงพอ จึงมีโครงการตรวจคัดกรองด้วยพยาบาลอัลตราซาวด์เกิดขึ้นในจังหวัดร้อยเอ็ดด้วยความร่วมมือกับสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด และโรงพยาบาลจุฬาภรณ์ โดยปัจจุบันมีพยาบาลอัลตราซาวด์ทั้งหมดสามรุ่น เป็นจำนวน 29 คน ซึ่งสามารถช่วยให้การตรวจคัดกรองในพื้นที่ชุมชนของจังหวัดร้อยเอ็ดได้ดียิ่งขึ้น

จากการปฏิบัติงานของพยาบาลอัลตราซาวด์พบว่าสามารถช่วยตรวจคัดกรองประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยสามารถตรวจเจอความผิดปกติทั้ง benign lesion เช่น fatty liver, focal fat infiltration, hemangioma, gallstone และ calcification เป็นต้น malignant lesion เช่น cholangiocarcinoma, hepatoma, liver metastasis, renal tumor เป็นต้น โดยพยาบาลอัลตราซาวด์จะสามารถระบุความผิดปกติได้ว่ามีก้อน หรือมีท่อน้ำดีหนาตัวหรือขยายตัวผิดปกติแล้วส่งปรึกษารังสีแพทย์ได้

แนวทางการควบคุมคุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลอัลตราซาวด์หลังจากที่ตรวจพบความผิดปกติจะส่งภาพปรึกษารังสีแพทย์โดยผ่านระบบ Miracle cloud และระบบ VPN เพื่อยืนยันและตรวจสอบการวินิจฉัยเบื้องต้น ถือเป็นการตรวจสอบคุณภาพของพยาบาลอัลตราซาวด์ ซึ่งรังสีแพทย์จะทำการวินิจฉัยพร้อมข้อเสนอแนะตอบกลับทาง Email ทำให้พยาบาลอัลตราซาวด์สามารถใช้เป็นแนวทางในการเรียนรู้การวินิจฉัยและพัฒนาการตรวจของตนให้ดียิ่งขึ้นได้

หากมีความจำเป็นต้องส่งตรวจอัลตราซาวด์ซ้ำ, CT, MRI หรือ MRCP เพื่อให้ได้การวินิจฉัยที่แม่นยำ รังสีแพทย์จะเป็นผู้แนะนำให้โรงพยาบาลชุมชนส่งตัวคนไข้มาตรวจเพิ่มเติมที่โรงพยาบาลร้อยเอ็ด และส่งร่วมปรึกษากับทีมศัลยกรรมในการรักษาต่อไป

แนวทางการเพิ่มคุณภาพการคัดกรองอาจทำได้โดย

1. พยาบาลอัลตราซาวด์ศึกษาและติดตามผลการวินิจฉัยในกรณีที่ตนเองเป็นผู้ทำการตรวจอัลตราซาวด์
2. หมั่นศึกษาทบทวนความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ และสอบถามรังสีแพทย์เมื่อมีข้อสงสัย
3. ตรวจคัดกรองเป็นประจำเพื่อให้เกิดทักษะการทำอัลตราซาวด์
4. จัดให้มีการเรียนรู้และฟื้นฟูทักษะการตรวจเพิ่มเติมกับรังสีแพทย์ โดยมาร่วมตรวจคนไข้จริงที่โรงพยาบาลร้อยเอ็ดโดยมีรังสีแพทย์เป็นผู้ดูแล

สัตว์รังโรคของพยาธิใบไม้ตับและการควบคุมป้องกันโรค

สิริจร ตังควันนา

คณะสัตวแพทยศาสตร์ และ ศูนย์ความร่วมมือองค์การอนามัยโลก
ด้านการวิจัยและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เป็นที่ทราบกันดีว่าสุนัขและแมวเป็นสัตว์รังโรค (reservoir host) ที่สำคัญของพยาธิใบไม้ตับชนิด *Opisthorchis viverrini* ที่เป็นสาเหตุหนึ่งในการเกิดมะเร็งท่อน้ำดี ซึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอุบัติการณ์สูงที่สุดในประเทศและเป็นพื้นที่ระบาดในอันดับต้นๆ ของโลก ข้อมูลจากการสำรวจสุนัขและแมวในพื้นที่ลุ่มน้ำชี ซึ่งเป็นหนึ่งในแหล่งระบาดของโรคของภาค พบว่าแมวมีอัตรา укуการติดพยาธิสูงถึงร้อยละ 36 ขณะที่สุนัขมีน้อยกว่าร้อยละ 1 ซึ่งสอดคล้องกับงานสำรวจอื่นๆ ที่พบการติดโรคพยาธิชนิดนี้ในแมวสูงกว่าสุนัข หลักฐานเหล่านี้บ่งชี้ว่า “แมวเป็นสัตว์รังโรคที่สำคัญ” สัตว์ที่ติดพยาธิเหล่านี้ ส่วนใหญ่ไม่มีอาการ หรือลักษณะผิดปกติที่สังเกตได้อย่างชัดเจน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของค่าเลือดและชีวเคมีไม่แตกต่างจากสัตว์ทั่วไปมากนัก ทำให้สัตว์เหล่านี้ถูกมองข้ามความสำคัญ และสามารถเป็นแหล่งในการแพร่กระจายโรคสู่สิ่งแวดล้อม

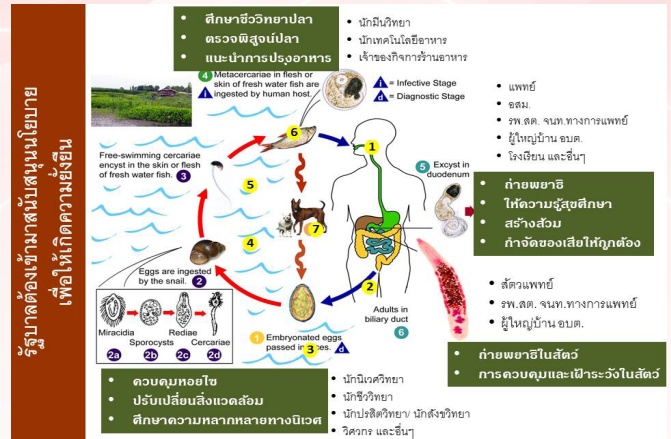
เนื่องจากการศึกษาในสัตว์รังโรคเหล่านี้ยังมีจำกัด ทำให้ทราบรายละเอียดได้น้อย อย่างไรก็ตามการศึกษาโดยคณะผู้วิจัยพบว่า สัตว์เหล่านี้ส่วนใหญ่มีความรุนแรงการติดพยาธิในระดับอ่อนถึงปานกลาง ซึ่งไม่ก่อให้เกิดพยาธิสภาพที่รุนแรงจนพัฒนาอาการทางคลินิกได้ชัดเจน สัตว์เหล่านี้สามารถติดพยาธิได้จากการกินปลาที่มีปรสิตบางชนิดที่มีตัวอ่อนของพยาธิ หรือเศษปลาภายหลังการประกอบอาหาร หรือแม้แต่ขยะมูลฝอย หรืออาหารที่ปรุงไม่สุกเหล่านี้จากครัวเรือน ตัวอ่อนจะพัฒนาเป็นพยาธิตัวเต็มวัยและแพร่พันธุ์ในทางเดินน้ำดีของสัตว์ ไชพยาธิจะปนมากับอุจจาระของสัตว์เช่นเดียวกับในมนุษย์ เมื่อสัตว์ถ่ายลงสู่พื้นที่ใกล้แหล่งน้ำ หรือบริเวณที่เกิดน้ำท่วม ไชพยาธิ ก็จะถูกพัดพาสู่แหล่งน้ำที่มีหอยไซและปลาที่มีปรสิตบางชนิดที่เป็นโฮสต์ตัวกลาง จวบจนกระทั่งปลาที่มีตัวอ่อนพยาธิที่ถูกบริโภคโดยมนุษย์ หรือ ถูกกินโดยแมวและสุนัขต่อไป (รูปที่ 1) ดังนั้นในบริเวณที่เป็นแหล่งระบาดมักพบว่าเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีโฮสต์กึ่งกลางสัตว์รังโรค และมนุษย์ครบวงจร

พยาธิใบไม้ตับสามารถก่อให้เกิดโรคในแมวได้เช่นเดียวกับมนุษย์ อาทิ ทางเดินน้ำดีอักเสบ มีพังผืดล้อมรอบ หรือถุงน้ำดีหนาตัวเป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสัตว์เหล่านี้มีรอยโรคที่คล้ายกับในมนุษย์ แต่ยังไม่มียารักษา หรือพบสัตว์ติดพยาธิชนิดนี้ที่เป็นมะเร็งเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอายุขัยของสัตว์ ระดับความรุนแรงการติดโรค และปัจจัยอื่นๆ ที่ต้องรอการพิสูจน์ต่อไป

วงจรชีวิตพยาธิใบไม้ตับและการควบคุมแบบวิถีนิเวศน์บูรณาการ โดยเน้นการทำงานอย่างเป็นสหสาขาร่วมกันในทุกภาคส่วน (สิริจร ตังควันนาและบรรจบ ศรีภา, 2559) นวัตกรรมกรรมการควบคุมพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีอย่างครบวงจร สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดขอนแก่น)

การป้องกันและควบคุมนั้น นอกจากจะกระทำในมนุษย์และสิ่งแวดล้อมแล้ว ในแมวและสุนัขควรจะได้รับ การดูแลเช่นกัน ซึ่งประกอบด้วย

1. การดูแลสุขภาพและถ่ายพยาธิในสัตว์ เป็นประจำอย่างเหมาะสม โดยพาไปหาสัตวแพทย์ หรือ เจ้าของสามารถป้อนยาถ่ายพยาธิได้เอง

สามารถใช้พาราซิควอนเทลในขนาด 40 มก./กก. สำหรับแมว หรือ 20-40 มก./กก. ในสุนัข ให้เพียงครั้งเดียวเป็นประจำทุก 6 เดือน ในแมวนั้นการป้อนยาโดยตรงจะให้ผลได้ดีกว่าการผสมอาหาร เพราะได้ครบตามขนาดที่เหมาะสม อีกทั้งแมวกินจะปฏิเสธอาหารที่ผสมยา ซึ่งต่างจากสุนัข สำหรับวิธีการป้อนยานั้นสามารถสอบถามได้จากสัตวแพทย์ใกล้บ้านท่าน

2. การป้องกันสัตว์ไม่ยอมอาหาร เนื่องจากครัวส่วนใหญ่ในชนบทเป็นครัวเปิด ดังนั้นการเก็บอาหารให้ห่างจากการรื้อค้นของสัตว์เป็นอีกช่องทางหนึ่งของการป้องกันสัตว์ติดพยาธิชนิดนี้

3. การกำจัดขยะจากการประกอบอาหาร รวมทั้งมูลสัตว์ให้ถูกสุขลักษณะ เศษปลา รวมทั้งเศษอาหารจากการประกอบอาหาร หรือเศษอาหารจากการบริโภค ควรทิ้งอย่างสุกสุกน้อมมีถังขยะมีดิดหรือมีการกลบฝังไม่ให้สัตว์รื้อค้นได้ อนึ่งมูลของสัตว์เลี้ยงควรมีการกำจัดเป็นอย่างดี ตามวิธีการบำบัดสิ่งปฏิกูลโดยวิธีการตากแห้ง หรือหมักย่อยสลาย ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้อีกต่อไป อนึ่งสามารถใช้ปูนขาวโรยเพื่อฆ่าเชื้อโรคในกรณีที่มีมูลนอจากมีเชื้อโรคร้ายแรงที่ติดต่อกับมนุษย์ได้ เพราะมูลสัตว์นั้นนอกจากจะเป็นแหล่งของโรคพยาธิได้แล้ว ยังเป็นแหล่งของเชื้อโรคอื่นๆ อีกด้วย

4. การควบคุมประชากรสัตว์ เนื่องจากปัญหาสุนัขและแมวจรจัดยังคงเป็นปัญหาในหลายพื้นที่ ดังนั้นการควบคุมประชากรสัตว์เลี้ยงและสัตว์จรจัดเหล่านี้มีความสำคัญในการควบคุมการแพร่กระจายโรค โดยเฉพาะโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน รวมทั้งโรคพยาธิใบไม้ตับด้วย การควบคุมในปัจจุบันทำได้โดยการทำหมัน การรณรงค์และให้ความรู้แก่เจ้าของและบุคคลทั่วไป อีกทั้งบางพื้นที่ได้มีการรวบรวมสัตว์เหล่านี้ให้เป็นหลักแหล่งเพื่ออำนวยความสะดวกและดูแล

5. การให้ความรู้ในการควบคุมและป้องกันโรค เป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งนอกจากจะให้ความรู้ แก่เจ้าของสัตว์แล้ว การให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปเพื่อให้เข้าใจถึงธรรมชาติของโรคและการควบคุมป้องกันในสัตว์ รวมถึงการดูแลเลี้ยงดูสัตว์เลี้ยงอย่างถูกวิธี ไม่ทิ้งขว้าง อีกทั้งไม่ส่งเสริมการให้อาหารสัตว์เลี้ยงจรจัดโดยไม่ดูแล สัตว์เหล่านี้สมควรจะมีเจ้าของ ซึ่งจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น

อย่างไรก็ตามการควบคุมโรคดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อดำเนินไปพร้อมกับการควบคุมและป้องกันโรคในคน โฮสต์กึ่งกลาง รวมทั้งสิ่งแวดล้อม โดยภาคส่วนและบุคลากรจากสหสาขาต้องทำงานร่วมมือร่วมใจกันเป็นหนึ่งเพื่อกำจัดโรคพยาธิใบไม้ตับนี้ไม่ให้เป็นปัญหาทางสาธารณสุขต่อไป

“ ทำความดีเพื่อพ่อ ร. ๙ ”

การพัฒนากระบวนการคัดกรองกลุ่มเสี่ยงมะเร็งท่อน้ำดีอย่างมีคุณภาพ จังหวัดนครราชสีมา

สุวิทย์ โรจนศักดิ์โสธร

นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา

ปัจจุบันโรคพยาธิใบไม้ตับยังคงเป็นปัญหาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากข้อมูลจังหวัดนครราชสีมา มีการดำเนินการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 – 2556 จำนวน 6 อำเภอ โดยดำเนินการตรวจหาไข่พยาธิใบไม้ตับในอุจจาระในกลุ่มเสี่ยงที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยพบว่าส่วนใหญ่พบไข่พยาธิใบไม้ตับในอุจจาระที่อำเภอประทาย ร้อยละ 12.26 รองลงมาอำเภอโนนแดง, อำเภอแก้งสนามนาง, อำเภอลำทะเมนชัย, อำเภอเสิงสาง และอำเภอครบุรี พบร้อยละ 7.44, 5.35, 1.22, 0.31 และ 0.28 ตามลำดับ หลังจากดำเนินการตรวจพบไข่พยาธิใบไม้ตับในอุจจาระ ได้ดำเนินการรักษา โดยการให้ยา Praziquantel และให้กลุ่มเสี่ยงที่ตรวจพบไข่พยาธิใบไม้ตับเข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทุกคน และส่งต่อการตรวจวินิจฉัยโดยการตรวจด้วยเครื่อง Ultrasound ที่รพช. ของแต่ละอำเภอ ซึ่งผลการตรวจวินิจฉัยด้วยเครื่อง Ultrasound ที่ รพช. ทั้ง 6 อำเภอ พบว่ามีความผิดปกติ 7 ราย จึงดำเนินการส่งต่อการตรวจวินิจฉัยยืนยันรักษาที่โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา ผลการตรวจพบว่าปกติ 6 ราย และผิดปกติ Periductal fibrosis (PDF) 1 ราย ได้นัดติดตาม F/U ทุก 1 ปี ซึ่งปัจจุบันผู้ป่วยยังมีชีวิตอยู่

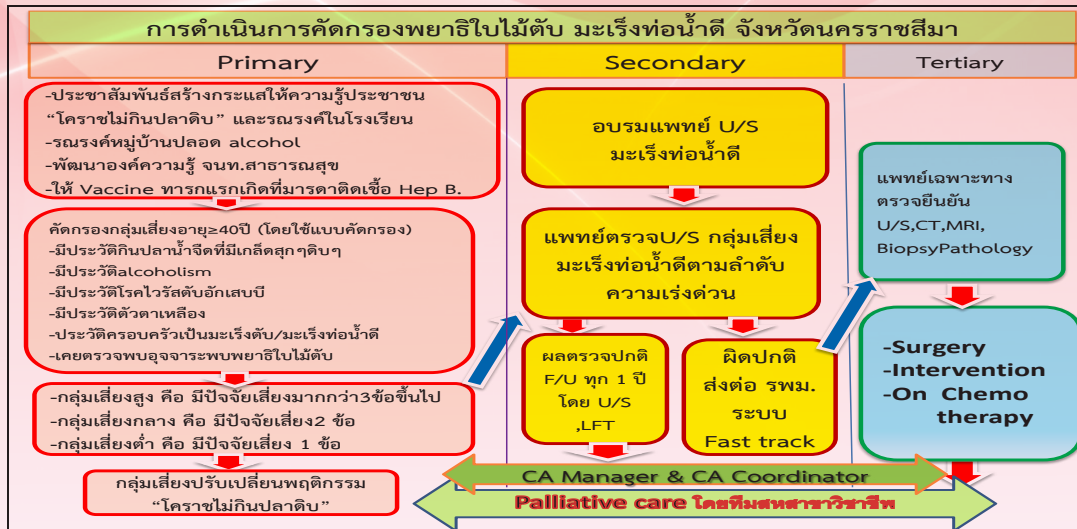
การดำเนินการป้องกันพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดีที่ผ่านมาในจังหวัดนครราชสีมา มีการดำเนินการรณรงค์เฉพาะอำเภอที่มีภูมิลาเนาใกล้แหล่งน้ำ ทั้ง 7 สาย ข้อมูลผู้ป่วยมะเร็งท่อน้ำดี ที่มารับบริการที่โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา พบว่ามีผู้ป่วยมะเร็งท่อน้ำดีอาศัยอยู่ในอำเภออื่นๆ อีกด้วย เนื่องจากปัจจุบันการคมนาคมขนส่งสะดวกทำให้การขนส่งสินค้าที่เป็นปลาดิบ เช่น ปลาสาม, ปลาร้า ฯลฯ ที่ทำจากปลาหมักเกลือ ไปสู่อำเภออื่นๆ ทำให้ยังพบว่ามีผู้บริโภคปลาดิบยังคงมีอยู่

ในปี พ.ศ. 2559 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา ได้เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงมอบนโยบายการดำเนินการคัดกรองพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดีให้กับอำเภอที่มีภูมิลาเนาใกล้แหล่งน้ำให้เข้าร่วมโครงการถวายเป็นพระราชกุศลฯ 3 อำเภอ คือ อำเภอบัวใหญ่, อำเภอประทาย, อำเภอเสิงสาง และมีนโยบายให้ดำเนินการคัดกรองมะเร็งท่อน้ำดี ให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 32 อำเภอ ด้วยแนวคิด “การเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ 1. เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยง (Primary Prevention) 2. เพื่อตรวจค้นหาและเริ่มระยะเริ่มต้น (Screening and Early Detection) ซึ่งในกระบวนการดำเนินการคัดกรองพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดี มีการพัฒนาโดยใช้หลักการ 6 Building Block Plus ดังนี้

Service Delivery ระบบบริการ	-พัฒนาระบบบริหารจัดการโดย CA manager และ CA coordinator -พัฒนาระบบ Fast track ในการ Investigation & treatment -พัฒนาระบบคัดกรองกลุ่มเสี่ยง โดยจัดระดับความเสี่ยง (กลุ่มเสี่ยงสูง, กลุ่มเสี่ยงกลาง, กลุ่มเสี่ยงต่ำ) -พัฒนาระบบการตรวจอัลตราซาวด์วินิจฉัยยืนยัน
Work Force กำลังคน	-พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ รพ.สต. คัดกรอง Verbal screening -พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่การบันทึกข้อมูลในโปรแกรม CASCAP -พัฒนาศักยภาพ CA Manager และ CA Coordinator -พัฒนาศักยภาพแพทย์ตรวจอัลตราซาวด์วินิจฉัยยืนยัน
IT	-ขับเคลื่อนการดำเนินงานเฝ้าระวังการบันทึกข้อมูลผ่านช่องทางโปรแกรม / ระบบฐานข้อมูล / การสื่อสารผ่าน Social Network (Line / Facebook)
เทคโนโลยีทางการแพทย์	U/S
งบประมาณ	-สปสช., อปท., CASCAP, สสจ., สป, ภาครัฐเครือข่าย
นโยบาย และธรรมาภิบาล	-กำหนดนโยบาย และแผนงาน -คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ นโยบาย แผนงาน/โครงการ Paradigm Shift (แนวคิดร่วมกัน เช่น การค้นหาและเริ่มระยะแรก เพื่อรับการรักษาให้หายขาด) Scenario (มโนภาพ เช่น หมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหมู่บ้านตำบลจัดการสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม)
6+Participation	อปท./ ผู้นำชุมชน/แกนนำ/อสม./จิตอาสา ฯลฯ

กระบวนการดำเนินการคัดกรองพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดี

ผลการดำเนินงานคัดกรองมะเร็งท่อน้ำดี จังหวัดนครราชสีมา ปี พ.ศ. 2559

การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ (Small success)

1. การคัดกรองกลุ่มเสี่ยง และจัดระดับความรุนแรง	3 เดือน	6 เดือน(50%)	9 เดือน(80%)	12 เดือน(100%)
เป้าหมายผลการดำเนินงาน	-ประชุมเตรียม	50,000	80,000	100,000
ผลการดำเนินงาน	การมอบนโยบาย	50,184(50.18)	116,527(116.53)	133,747(133.74)
2. การตรวจวินิจฉัยอัลตราซาวด์	3 เดือน	6 เดือน	9 เดือน	12 เดือน
เป้าหมายผลการดำเนินงาน	-	-	2,500	5,000
ผลการดำเนินงาน	-	-	3,706(74.12)	6,927(138.54)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- เป็นโครงการถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
- นโยบายผู้บริหารสู่การปฏิบัติในพื้นที่ชัดเจน และมีงบประมาณสนับสนุนอปท./ ผู้นำชุมชน/แกนนำ/อสม./จิตอาสา ฯลฯ
- บทบาท CA Manager & CA Coordinator (ระดับจังหวัด/อำเภอ) และมีระบบแนวทางการคัดกรองที่ชัดเจน และขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ
- มีการกระตุ้น นิเทศติดตาม ควบคุมกำกับ โดยทีมระดับจังหวัด และอำเภอ

ความภาคภูมิใจ

รับโล่ห์รางวัล Good best Practice การคัดกรองมะเร็งท่อน้ำดี ประจำปี 2559 จากโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติด และมะเร็งท่อน้ำดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(CASCAP)

ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามโครงการกำจัดปัญหา โรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีถวายเป็นพระราชกุศลฯ ปี 2560

นายแพทย์โสภณ เมฆธน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินงานตามโครงการกำจัดปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีถวายเป็นพระราชกุศลฯ ปี 2560 และมอบนโยบาย ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการพระราชดำริฯ และถ่ายทอดกระบวนการดำเนินงานพัฒนาตำบลต้นแบบการป้องกันควบคุมและกำจัดโรคพยาธิใบไม้ตับแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับวิถีสวนชุมชนแบบมีส่วนร่วมจังหวัดหนองคาย เมื่อวันที่ 13 - 15 พฤศจิกายน 2559 ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้รับผิดชอบงานกำจัดโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ระดับ รพ.สต. สสอ. รพช./รพท./รพศ. สสจ. สคร.

โครงการแก้ไขปัญหาลำไส้อักเสบและมะเร็งท่อน้ำดีภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ(CASCAP)

ประชุมวิชาการวิจัยสู่วัตถุประสงค์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

นายแพทย์สุรธรณชัย วัฒนายิ่งเจริญชัย รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานเปิดประชุมเชิงปฏิบัติการวิจัยสู่วัตถุประสงค์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและมหกรรม“สร้างสุข(ก)ในสังคม : คนและปลาปลอดภัยอาหารปลอดภัย” ระหว่างวันที่ 24 - 25 พฤศจิกายน 2559 ณ โรงแรมโฆษะ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ประชุมเชิงปฏิบัติการทบทวนผู้ดูแลระบบฐานข้อมูล Isan Cohort ในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 7

กรมควบคุมโรคร่วมกับโครงการแก้ไขปัญหาลำไส้อักเสบและมะเร็งท่อน้ำดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(CASCAP) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการทบทวนผู้ดูแลระบบฐานข้อมูล Isan Cohort ในพื้นที่เสี่ยง เขตสุขภาพที่ 7 โดยได้รับเกียรติจากแพทย์หญิง ศศิธร ตั้งสวัสดิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น เป็นประธานเปิด และชี้แจงนโยบาย และแนวทางการดำเนินโครงการกำจัดพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ถวายเป็นพระราชกุศลฯ ปี 2560 เมื่อวันที่

7 - 9 ธันวาคม 2559 ณ ห้องประชุมอาคารศูนย์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้รับผิดชอบงานกำจัดโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ระดับรพ.สต. รพช. สสจ. สคร. และผู้ดูแลโปรแกรมฯ ในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 7

ประชุมปรับปรุงหลักสูตร พยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) ร่วมกับสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดขอนแก่น ประชุมปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้พยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีตามช่วงชั้นปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษา เพื่อขยายผลในพื้นที่เสี่ยงพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ในวันที่ 26 ธันวาคม 2559

ภาพกิจกรรม

ประชุมโครงการกำจัดปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับและ มะเร็งท่อน้ำดี ในพื้นที่เสี่ยง เขตสุขภาพที่ 7 ปี 2560

แพทย์หญิงศศิธร ตั้งสวัสดิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดขอนแก่น เป็นประธานเปิดการประชุมฯ และชี้แจงแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการกำจัดปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ถวายเป็นพระราชกุศลฯ ในพื้นที่เสี่ยง เขตสุขภาพที่ 7 ปี 2560 ในวันที่ 20 ธันวาคม 2559 ณ โรงแรมดักคิลา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้ที่รับผิดชอบโรคพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดี ในระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ศึกษาธิการ นักศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียน ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น รวมทั้งสิ้น 300 คน

นายกัณธรรงค์ พงษ์เจริญ. ผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว เป็นประธานเปิดงาน โครงการรณรงค์แก้ไขปัญหายาเสพติดใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีภาคตะวันออกเฉยเหนือ(CASCAP) สัญจร มหาวิทยาลัยขอนแก่น ณ โรงเรียนวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ในศุกร์ที่ 2 ธันวาคม 2559

โครงการกำจัดปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับและ มะเร็งท่อน้ำดีถวายเป็นพระราชกุศลฯ ปี 2560

นายแพทย์ศรายุทธ อุตตมาภคพงศ์ เป็นประธาน เปิดประชุมเชิงปฏิบัติการ การกำจัดปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี และชี้แจงนโยบายแนวทางการดำเนินโครงการกำจัดพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ถวายเป็นพระราชกุศลฯ ปี 2560 ณ โรงแรมเนวาด้า อ.เมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้เข้าร่วมประชุมมี 2 รุ่น ระหว่างวันที่ 23 - 25 และ 28 - 30 พฤศจิกายน 2559 จำนวน 150 คน ในการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ มุ่งเน้นให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่เป้าหมายมีความรู้เรื่องโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี และสามารถตรวจวินิจฉัยโรคพยาธิใบไม้ตับและหนองพยาธิอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบไปด้วยผู้รับผิดชอบงานกำจัดโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีจากระดับรพ.สต. รพช. สสจ. สคร. รร.ตชด. และโรงเรียนในโครงการพระราชดำริฯ

โครงการรณรงค์การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ประชาชนกลุ่มเสี่ยง

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลยาง อำเภอสวีร์บุรี จังหวัดสุรินทร์ ร่วมกับภาคีเครือข่าย ได้ดำเนินงาน โครงการรณรงค์การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ และกิจกรรมการบำบัดรักษาโรคพยาธิใบไม้ตับ ในประชาชนกลุ่มเสี่ยงอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งมีผู้ติดพยาธิใบไม้ตับ จำนวน 87 คน เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2559

ขับเคลื่อนการกำจัดปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ถวายเป็นพระราชกุศลฯ ปี 2560

การสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับภาคีเครือข่ายฯ จัดประชุมฯ ขับเคลื่อนการกำจัดปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีถวายเป็นพระราชกุศลฯ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหลวง ตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในเดือนธันวาคม 2559 โดยนายทรงวุฒิ นิติกักดิ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นประธานเปิดการประชุมฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ขับเคลื่อนตำบลต้นแบบ และชุมชนปลอดพยาธิใบไม้ตับ ผู้เข้าประชุมประกอบด้วย อสม. อบต. ผู้นำชุมชน รพ.สต./สสอ

การจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ทำความดีถวาย เป็นพระราชกุศลฯ

นายพงษ์ศักดิ์ ปรีชาวิทย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น เป็นประธานเปิดงาน **“สร้างพลังความดีถวายเป็นพระราชกุศล”** วันที่ 25 พฤศจิกายน 2559 ณ วัดบ้านหัวนาคำ ตำบลหัวนาคำ อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่นร่วมกับภาคีเครือข่าย ทำความดีถวายเป็นพระราชกุศลฯ และสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๗ จังหวัดขอนแก่น ร่วมดำเนินการกิจกรรมจัดบูธ เพื่อให้ความรู้โรคพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดี แก่นักเรียน และประชาชน

ประชุมบูรณาการแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ สาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 8 ปี 2560

ดร.นพ.พงษ์สวัสดิ์ รัตนแสง สาธารณสุขนิเทศก์ เป็นประธาน เปิดการประชุมบูรณาการแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์สาธารณสุข และวางแผนบูรณาการทุกกลุ่มวัย 5 มิติ ร่วมกับภาคีเครือข่าย เขตสุขภาพที่ 8 ในวันที่ 26 – 27 ตุลาคม 2559 ณ โรงแรม เจริญไฮเต็ล จังหวัดอุดรธานี

ประชุมเชิงปฏิบัติการฟื้นฟูการตรวจวินิจฉัยโรค หนองพยาธิด้วยกล้องจุลทรรศน์ เขตสุขภาพที่ 8

ศ.ดร.ไพบุลย์ สิทธิถาวร และทีม เป็นวิทยากร การประชุม เชิงปฏิบัติการฟื้นฟูการตรวจ วินิจฉัยโรคหนองพยาธิด้วย กล้องจุลทรรศน์ ในพื้นที่เสี่ยง เขตสุขภาพที่ 8 ระหว่างวันที่ 7 - 9 ธันวาคม 2559 ณ ห้อง ประชุม คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อบรมปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพบุคลากร เขตสุขภาพที่ 9

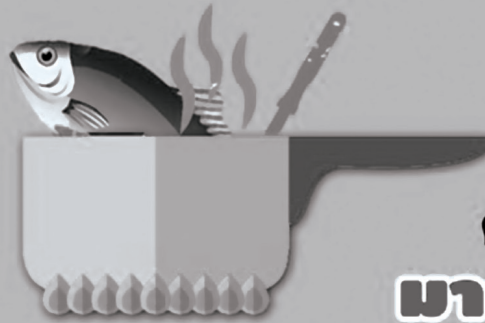
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 จังหวัดนครราชสีมา จัดอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากร สำหรับผู้รับผิดชอบ โครงการกำจัดพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ถวายเป็นพระราชกุศลฯ ในพื้นที่เสี่ยง ระหว่างวันที่ 6 - 8 ธันวาคม 2559 ณ ห้องประชุม โรงพยาบาลโนนแดง อำเภอ โนนแดง จังหวัดนครราชสีมา

วิธี ทำให้ปลาปลอดภัย ใบไม้ดิบ

ต้มปลา Boiling

ต้มปลาในน้ำเดือด
มากกว่า 10 นาที
ปลอดภัย

ไมโครเวฟ Microwave

ไมโครเวฟ 800 วัตต์
มากกว่า 10 นาที
ปลอดภัย

แช่แข็ง Freezer

แช่แข็งในตู้เย็นบ้าน -15°C
แช่มากกว่า 7 วัน
ปลอดภัย

แช่แข็งในตู้แช่ -20°C
แช่มากกว่า 3 วัน
ปลอดภัย

ปลาร้า หมักในไห

ผสมกับเกลือในอัตราส่วน
ปลา 3 ส่วน เกลือ 1 ส่วน
หมักในไหมากกว่า 1 เดือน
ปลอดภัย

